

מסורת הש"ס

^{(א) י"א למא, (ב) ז"ל ופרט, (ג) ז"ל כחד,}

נוסחת הריב"ן

^{[א] כתב לאמו: בן אלה חוקה:}

הגהות הב"ח

^{(א) גמ' קמ"ל ור"ע על כל נפשות: (ב) רש"י ד"ה ולר"ע וכו' בכתר הכי למה לי הא קא משגיגין לה מעל נפש מת הס"ד ומיתא כל נמחק:}

הגהות מהר"ב רנשבורג

^{[א] תוס' ד"ה ולר"ע וכו' כצ"ל לקרובים דלעיל חיבת דלעיל נמחק ויז"ל דלקמן א"מ ועי'ו"ש: [ב] בא"ד דרש ש"י וכו' קרובים י"צ דלקמן קאי על כ"ג אבל לעיל בדברי ר"ע נפש אלו הרמוקים מת אלו קרובים וזה מירי בנזיר כצ"ל א"מ: [ג] ד"ה ומשני וכו' דקאמר צודאי ילידמיה מיתות צודאי ילידמיה נמחקו וי"צ דלא אזיל זרעה בתרה ואי כתיב אביו ולא אמו כפי כצ"ל א"מ: [ד] בא"ד מטעמא דקאמר הש"ס שזרע מתייחס אחריו. מיתות שזרעו מתייחס אחריו ומתקין וי"צ משום דחוקה בעלמא הוא א"מ: [ה] בא"ד כדאמרין לעיל והוא גופא מיתא מיתות והוא גופא מיתא נמחקו וי"צ וכו' אביו ולא דמיא אמו כדאי"ל א"מ: [ו] בא"ד אחרים רחוקים ופישרו בתוס' וכו' על כל נפשות מת לא יבא וכו' דברחוקים כתיב אביו וכול דמיא וכו' ומ"מ לריבין לק"ו משום סבא דלריותא ע"י כצ"י באורח משור:}

הגהות התוספות

^{1. ז"ל ועל נפש מת. 2. ז"ל אי לא כתיב נמי. 3. מיתות והוא גופא מיתא" נמחק וז"ל כדאמרין לעיל דק"ו כו'. 4. ז"ל אביו ואמו. 5. חיבת היתה נמחק. 6. ז"ל על נפש מת. 7. ז"ל ולמה. 8. כפי"א בשניהם. 9. ז"ל דנעי. 10. ז"ל ולאזיו. 11. תבות דהא תרווייהו מייחרי דכפרישית, נראה מיותר. 12. ז"ל אית לן לאוקמי. 13. ז"ל התם. 14. ז"ל בתוספות פירשו. 15. ז"ל דסבך. 16. ז"ל כהא. 17. ז"ל כיון. 18. ז"ל דרש התם.}

וּלְרִבִּי עֲקִיבָא מַכְדִּי לֹא שָׁנָא כֵּהָן גָּדוֹל (לחודיה ו)ל"ש כֵּהָן גָּדוֹל וּמְזִיר.
איכא למשמע מולאחיו דהשתא כהן גדול והוא מזיר מיטמא למת מלואה כל שכן כהן גדול לחודיה ולאציו נמי דאינו מיטמא משמע ליה מעל כל נפשות מת כדלעיל הא דכתב רחמנא לאציו ולא קא (ט) משמע לן מעל כל נפשות מת: **לריבי דאי כתב רחמנא לאציו.** ולא (א) לאמו הוא אמינא לאציו הוא דאינו מיטמא משום דלא ברירא מילתא אי אצוה הוא צידחוקה בעלמא הוא אבל אמו דודאי ילידתיה ליטמא לה קמשמע לן: **למשפחותם לבית אבותם.** (ב"ב קט): משפחת אב קרויה משפחה ולא משפחת אם קרויה משפחה: ולרבי עקיבא דלמר [מת:] גבי מזיר נפש אלו רחוקים מת אלו קרובים האי על כל נפשות מת דכתיב גבי כהן גדול למה לי אמר לך כריכא: על

כהן גדול פרק שביעי נזיר

וְלְרִבִּי עֲקִיבָא ל"ש כֵּהָן גָּדוֹל לַחֲדוּדִיה ו)ל"ש כ"ג והוא נזיר נפקא ל"ה

מלאחיו.
דמזיר דלפילו יש צו שמי קדושות: לאציו ולאמו דמזיר ל"ל. וא"ת והא לריכי למת מלואה וי"ל דהכי פירושא למה לי תרווייהו לכתוב חד למת מלואה והוא הדין נמי דיש להקשות לאציו ולאמו דכ"ג למה

לי תרווייהו לא לכתוב אלא לאמו לגזרה שוה דאציו לא אינטריך לגופיה ככ"ג לקרובים א| [דלעיל] דריש ר"ע מעל כל נפשות רחוקים מת קרובים ב| והלכיוותא דקעציד על תרין קראי צין צמזיר צין ככ"ג: **וּמִשְׁשָׁנִי דַּעֲרִיבִי.** דאי כתב אציו ולא לאמו הוא אמינא דווקא לאציו אינו מיטמא משום דקורבא דאציו חוקה בעלמא הוא משום דרוב בעילות אחר הבעל אבל אמו דודאי ילידתיה ליטמא אימא דמיטמא לה לכך אי הוה יתירה אימא לחודיה הוא אמינא דלתי תתב לאציו למעוטי לאמו מהאי טעמא ואי הוה כתיב לאמו בלא לאציו הוה

אמינא דוקא לאמו אינו מיטמא דלא אזיל זרעה בתרה כדכתיב למשפחותם לבית אבותם והלכך אי הוה כתיב לאמו ולא כתיב לאציו הוה אמינא דלאמו מייתרל למעוטי אציו ועל כל נפשות מת| לא יבא דמוקין ליה לקרובים מיתורא אע"ג דכתיב סתמא דאי"ל לא כתיב אציו כפי' הוה מוקמינן ליה בקורבא דדא אס דוקא מסבבא דקאמר ב| צודאי ילידתיה ואי כתיב אציו ולא אמו (כו') כפי' אע"ג דמרבינן קרובים ממת דמיותר הוא הוה מוקמינן ליה דוקא בקורבא דדא אז מטעמא דקאמר הש"ס ד| שזרעו מתייחס אחריו וא"ת ואפי' אי כתיב אציו ולא אמו היכי תסיק אדעתין דלאמו יטמא ומיפוק ליה מק"ו מאציו מק"ו דלעיל ומה במקום שכהן הדיוט מיטמא לאחיו מאציו כדאמרין לעיל ה| והוא גופא (א) [מיתאמ] דק"ו ניתן למידרש וגרסה למהר"ף דלר"ע דדרש מנפש מת דמזיר וכן מעל כל נפשות מת לא יבא דכ"ג דצקורבים איירי א"כ הוי כללל לכל הקרובים הלכך כי פרט בתר הכי חד מן הקרובים אציו או אמו הוא אמינא אין בכלל אלא מה שצפרט אציו אין אמו לא או איכפא כיון שיש טעם לחלק צייניהם וכיון דהוי מטעם כלל (ג) או פרט דאין בכלל אלא מה שצפרט א"כ אפילו בק"ו נמי לא אחי אמו מאציו כמו כלל ופרט דעלמא דאין לרבות יותר מן הפרט לא בק"ו ולא בשום דרשא אחרת כדפרישית בריש שלשה מינין (לעיל דף לה). וא"ת כיון דמטעם כלל ופרט הוא א"כ למה לי טעמא שנותן לאציו מטעם חוקה וכן לאמו משום דלא אזיל זרעה בתרה מיפוק ליה מהאי טעמא דאין בכלל אלא מה שצפרט כמו בעלמא עוד קשה דמשמע כאן מדכתיב ולאמו| הוה ידעינן כולהון קרובים כגון אחיו ואחותו ואמאי נימא לעולם אין בכלל אלא מה שצפרט וי"ל שאני איסור טומאה דגלי קרא ככהן הדיוט שטעמא לקרובים ולא לרחוקים א"כ כצבא דקורבא היתה| תלא מילתא והלכך לריך ליתן טעמא באציו ובאמו מה דא קורבא יש בזה יותר מזה וניחא נמי דמאציו ואמו ידעינן אחיו ואחותו שהרי אין לך עוד טעם לחלק בקרובים יותר רק מצ' טעמים מנד האב ומנד האם כדקא מפרש בצריכותא והלכך כיון דגלי אציו ואמו ה"ה אחיו ואחותו ואין לנו לומר תו אין בכלל אלא מה שצפרט ומדע דהכי הוא שהרי לעיל במילתיה דרבי ישמעאל דקאמר מעיקרא או אינו אומר לאציו [אלא] למעוטי אחרים רחוקים ו| ופישרו בתוספות לעיל מטעמא דכלל ופרט [וסתרי] ליה משום דגלי בכהן הדיוט שצבא הוא ליטמא לקרובים יותר מלרחוקים ש"מ דגבי איסור טומאה גם כי דייעינן ליה בכלל וצפרט לריך טעם וצבא לדבר והשתא ניחא דלר"ע לריך למיכתב תרווייהו לאציו ולאמו ולא אחיא אמו בק"ו מאציו דפרישית ולא דמי לר' ישמעאל דליין ליה מק"ו אמו מאציו דלרבי ישמעאל כללל דמזיר על כל נפשות מת| לא יבא לא בקרובים כתיב וכיון דברחוקים כתיב איך יכול לומר כלל ופרט אא"כ תאמר דלמעוטי רחוקים קאמי| וזה איך יכול לומר כדאימא לעיל [ק"ו] מכהן הדיוט הלכך תו ליכא למדייניה בכלל ופרט למעוטי קרובים אחרים כגון אמו כמו לר"ע דהא כללל לאו בקרובים כתיב כמו לר"ע והלכך אחיא אמו שפיר בק"ו מאציו ומ"מ לריבין לק"ו משום סבא דלריותא ע"י כפי' דהא חתנא גבי מזיר אבל גבי כ"ג הא כללל הויא בקרובים גם לר' ישמעאל כדאמר לעיל על כל נפשות מת לא יבא בקרובים או אינו אלא ברחוקים אמינא ק"ו מכהן הדיוט וא"כ נדייניה בכלל ופרט וג"ל כיון דגבי מזיר לא מצי למדייניה בכלל ופרט ואחיא אמו בק"ו מאציו דפרישית א"כ גבי כ"ג נמי הכי הוא דהא ילפינן מהדדי מגורא שוה דלאמו ועוד וי"ל דשמא לא חשיב ליה כללל כיון דהא דלוקומנא ליה להאור דכ"ג בקרובים אינו מכה [הפסקין] עצמו דכ"ג אלא מכהן הדיוט צאו אינו כדפרישית לעיל ולא דמי לדר"ע דר"ע מוקי קרא מטעמא דנפשיה מכה הפסקו עצמו הלכך חשיב כללל גמור וצריך עיון דהא ר"ע דרש ריבה ומיעט פ"ג דשבועות (דף סו.) וי"ל דגם בריבא ומיעט ממעטינן מיהא דבר אחד ואין מועיל ק"ו או מדה אחרת לרבות והלכך אי הוה כתיב אציו הוה ממעטינן אמו ולא אחיא בק"ו| ותו לא מדיד כל זה לשון מהר"ף וא"ת וכיון דלריכי לגופייהו אציו ואמו א"כ מהיכא מיתי [מת מלואה] בנזיר וגם לא מייחרי לג"ש ככ"ג כיון דמיריך לריכי וי"ל דעל כרחיך מיותרים הם למת מלואה בנזיר ולג"ש ככ"ג דאל"כ ליסתוק קרא מתרווייהו דהא ר"ע דרש מייתרל [דמת] קרובים צין בנזיר צין ככ"ג ועל כרחיך מקרא מלא דבר הכתוב בכולהו קרובים ולא מפליג צין אציו לאמו בשום סבבא למה| נכתבו שניהם כל עיקר אלא בנזיר לאיתויי מת מלואה וצכ"ג לג"ש ומיהו אי לא כתיב אלא חד לאציו או לאמו אז הוה אמינא דאע"ג דמקרא מלא דבר הכתוב מ"מ הוה אמינא דלהכי כתיב חד למעוטי אידך ולאפוקי מקרא מלא דפרישית וא"ת מי מוקמינן לומר את הבריכות לר"ע צין אמו לאציו אדרבה נאמר דאין שום סבבא לחלק צייניהם ומייחרי תרווייהו לאציו ולאמו צין בנזיר צין ככ"ג וגדרוש אציו למת מלואה ואמו לג"ש שצשניהם| ואע"ג דברייתא מזכיר שניהם במילתיה דר"ע לאציו ולאמו תרווייהו למת מלואה מה בכך מ"מ נימא דלאו דווקא נקט אלא מאציו לחודיה נפקא דהכי נמי אמרינן לעיל לר' ישמעאל דאע"פ שהזכיר בצרייתא לאציו ולאמו גבי מת מלואה אפ"ה אסיקנא דלא אחי כלל אציו ואמו למת מלואה אלא אציו לגופיה ואמו לג"ש ומת מלואה מלאחיו הוא דנפקא לן כדאמרין לעיל אלמא לאו דווקא הכי נמי נימא דלאו דווקא נקט אמו אלא מאציו לחודיה נפקא וי"ל דלא דמי דודאי לר' ישמעאל לא הזכיר לדרשת מת מלואה כי אם אמו דהא לאציו אינטריך לגופיה לקרובים כדאמרין לעיל הלכך אע"ג דלמסקנא מת מלואה מלאחיו הוא דנפקא לן ולא מנאמו מ"מ שפיר הזכיר לאמו לגבי מת מלואה משום דאי לא הוה כתיב לאחיו הוה דרשינן ומוקמינן לאמו למת מלואה ולא לג"ש דלעולם אית לן לאוקמי קודם למת מלואה דדמיי| לגופיה מלגורה שוה למיילך לעלמא הלכך לאמו שנכתב קודם הוה מוקמינן לדרשא דמת מלואה אי לא כתיב לאחיו אחרי כן ומיהו למסקנא דמצינן למדרש למת מלואה מלאחיו מוקמי לן לאמו לג"ש אבל הכא במילתיה דר"ע דנפקא לן קרובים מעל כל נפשות כדאמרין לעיל מלאציו| ולאמו לא אנטריכין כלל לגופייהו הלכך על כרחיך מה שהזכיר בצרייתא גבי מת מלואה לאציו ולאמו דהא תרווייהו מייחרי דפרישית^[11] תרווייהו נקט משום מת מלואה דאי לאציו משום מת מלואה ולאמו משום ג"ש למה הזכיר כלל לאמו לגבי מת מלואה דכיון דכתיב לאציו קודם בקרא וקרא קמא לאוקמי^[12] למת מלואה דפרישית ואם כן הכא ליכא למימר כמו לר' ישמעאל אלא ש"מ דוקא הזכיר שניהם למת מלואה ומיריך לריכי כדמסיק במסקנא כל זה לשון מהר"ף: מוקשינן דבסוגיא דידן דריש לר"ע לאציו ולאמו דמזיר תרווייהו למת מלואה וצפ' טבול יוס צבזחם (דף ק.) דריש לר"ע לאציו לחודיה למת מלואה ולאמו הרי שהיה כהן הדיוט והוא מזיר דגם הוא מיטמא למת מלואה לאחיו הרי שהיה כ"ג והוא מזיר שגם הוא מיטמא למת מלואה ומאי שנא ועוד קשה היכי דריש סתמא^[13] שמי דרשות מאציו ואמו והא לריכי אציו ואמו כדקאמר הכא וא"כ ליכא למידרש מייניהו כי אם דרשא אחת כדפרישית לעיל מיהו בתוספת^[14] דסוגיא דפ' טבול יוס פליגא אהך דהכא ולית ליה לריכותא דהכא הלכך לאציו ולאמו לשתי דרשות קאתו וא"ת סוגיא דידן אמאי לא מנריך נמי קרא לכהן הדיוט ומזיר כי התם וי"ל דסבבא^[15] דכיון דכהן הדיוט מיטמא לקרובים לא מהניא טרופינא דכהן הדיוט בקרא^[16] דקדושתו קדושת עולם כדאי מזיר להצריך פסוק דכיון^[17] דבטומאת עצמו קיל ממזיר אצל כ"ג דגם הוא אינו מיטמא לקרובים ההוא ודאי הוה אמינא טרופינא דידיה דקדושתו קדושת עולם שלא יטמא למת מלואה ולהכי אינטריך קרא דמזיר דלאחיו לכ"ג והוא מזיר וסוגיא דהתם סבבה דאך לטופיינא דכהן הדיוט ומזיר לריך קרא מיותר ומיהו ק' דכיון דהתם צפ' טבול יוס לית ליה לריכותא דאציו ואמו א"כ אציו ואמו דכ"ג ל"ל בשלמא דמזיר כולהו [מפורש]^[18] התם כדפריש' אבל ככ"ג קשיא דתסגי א צהך לגזירה שוה וליכא למימר דסוגיא דהתם ידרוש גבי כ"ג מלאציו מת מלואה ולאמו לג"ש דהא ידעינן מת מלואה ככ"ג מלאחיו

ממ. תורה אור השלם

^{1. שאו את ראש בל עזרת בני ישראל למשפחתם לבית אבתם במספר שמות כל זכר לגלגלתם: במדבר א ב 2. ועל כל נפשות מות לא יבא לאציו ולאמו לא יטקא: ויקרא כא יא}

פי' הרא"ש

^{והר"ע מכדי ל"ש כ"ג לחודיה ול"ש כ"ג ונזיר נפקא ליה מלאחיו לאביו ולאמו דכ"ג למה לי נהי דלאמו צריך לג"ש לאביו למה לי וו"ה דמצי למבעי לאביו ולאמו דנזיר אמאי צריך תרווייהו למת מצוה: משום דחוקה בעלמא הוא דרוב בעילות אחר הבעל אבל אמו דודאי ילידתיה אימא ליטמא לה והאי דדרש' מת אלו הקרובים הוה מוקמי' לה בקרובים מצד האב דמכתיב לאביו הוה מפעטינן אמו וקרוביה שיטמא להם כיון שהם ודאים: כיון דכתיב דחוקתם לבית אבותם ודרש' מיה פ' שי נוחלין משפחת אב קרויה משפחה הוה אמינא דלאמו אהא למעוטי אב וקרובים ידידה שיטמא להם ומת אלו הקרובים הוה מוקמי' בקרובי האם אבל השתא דכתיב תרווייהו מעל כל נפשות מת דכ"ג ומנפש מת דנזיר שבעי' כל קרובים ולאמו ככ"ג הוצרך לכתוב לג"ש וכיון דהוצרך לכתוב לאמו הוצרך לכתוב [לאביון] למדרש מיניה דמטמא למת מצוה ואצטרך נמי למכתב לאמו דלא תימא מאציו ממעט' אמו ואית ליה לר"ע מופנה מצד א' למדים ואין משיבין א"נ כיון דגלי קרא גבי כ"ג דאביו ואמו שקולים הם ה"ה גבי נזיר ואייתר לאמו דנזיר להפנות ג"ש מבי' צדדים: על כל נפשות מת למה לי אגב דרדיש נפש מת דנזיר בעי נמי למדרש דכהן גדול}